

POGAJAJ BÓH

ČASOPIS EVANGELSKICH SERBOW

10. číslo

Budyšin, oktober 1962

Lětnik 12

**Naše hrono
za měsac winowc 1962**

Tak njejsy wjace wotročk, ale džěčo; sy-li pak džěčo, potom tež namrěwc přez Boha. Gal. 4, 7

Hdyž chcemy tute słowo prawje rozumić, dyrbymy sej myslić na prjedawše wobstojnosće na wsach. Na dworje džělachu bur a jeho žona, dale snano jeho doroscene džěći a přistajeni ratarscy pomocnicy, kotrymž tehdom wotročkojo a džowki rěkach. Při džěle snano džadyn rozdžěl njebě mjez wotročkami a mjez džěćimi, Hewak pak so rozeznawachu. Džěći běchu tam doma, mějachu džěćace prawo a namrěchu pozdžišo zamóženje bura. Wotročcy pak njeběchu doma, a móžachu kóždy čas službu wupowědźić.

Nětko so wo to jedna: Smy my před Bohom džěći abo wotročcy? To je bjez dalšeho móžno, zo něchtó wě wo Boze a jeho druhdy tež na někajke wašnje česći, a tola je a wostanje wón při tym jenož wotročk tuteho swěta, to rěka, zo je wón ze swojimi myslimi a ze swojim cyłym zadžerženjom zwjazany jenož na tutón swět. Wón „para“ we swětnym, tak bychy naši serbscy wótcojo prajili!

My njechamy to wopak rozumić. My smy žiwi na tutym swěće, my mamy tu swoje přislušnosće a nadowki wšelakeho wašnja. My chcemy stać z woběmaj nohomaj na tutej zemi. My mamy připóznawać wšo wulke, dobre, rjane na tutym swěće. Ale tola je rozdžěl, hač wisamy jenož na zemskich wěcach, abo hač smy z Bohom a z jeho swětom zwjazani. My njejsmy swoju wutrobu powěsnili na tón swět a jeho kubla a mocy — tak bychmy jenož wutročcy byli! —, ale naša wutroba słuša Jezusej, a přez njeho smy Bože džěći a namrěwcy, mjenujcy namrěwcy najwyšeho kubla, a to je cyła dolha wěćnosć pola Boha w zbožnosći! To je tola naš wottyknjeny kónč! Dwoje z toho scěhuje:

a) To njeje jenož tróšt lěpšeho žiwjenja w přichodnym swěće. Tež hdyž je namrěwstwo w njebjesach, kotrež hišće nimamy, tak směmy tola dań tu hižom wužiwać! To rěka, my mamy něšto wot našeje křesćanskeje wěry a we njej: pokoj, pomoc, pućnik, napominanje a dalše.

„So spowědać, njeje to katólska naležnosć?“ budže so tón abo tamón prašec. To njeby to najhóřše bylo. Je zawěšće wjele wěcow, kotrež bychmy móhli wot katólskeje cyrkwje přewzać; runje tak kaž so katólska cyrkej na přikład njeboji, wot nas ewangelske kěrlušy přewzać. Tola směmy, štož nastupa spowědž, čisće změrowani być: Wona njeje jenož w Romje, ale tež w prawostawnych cyrkwach doma! A na ewangelskej stronje njeje wona jenož lutherskim znata. Tež reformowana cyrkej je ju znała a so džensa prócuje, zo by ewangelsku spowědž znowa zrozumiła. Wěmy poprawom, zo je daloko hač do 18. lěstotka tež mjez ewangelskimi spowědž wašnje byla? W někotrych ewangelskich cyrkwach (na přikład w cyrkwi swj. Wjacława w Naumburgu) móžemy džensa hišće ewangelske spowědne stoly widžec. Luther je so čas swojeho žiwjenja spowědał. Wón bě tež tohodla jara rozhorjeny, zo su k hodam 1521 we Wittenbergu přeni króć swj. Bože wotkazanje bjez spowědže swjećili. Wot toho časa je so potom spowědž přeco bóle zanjechala. A Luther měnješe: „Ja wěm, što je mi wona do tróšta a mocy dała: Nichtó njewě, što wona zamóže, štož njeje so z čertom husto a wjele bédžić měł. Haj, mje by čert dawno zadajil, hdy by mje spowědž njezdržala.“ Luther je so pozdžišo prócował, zo by wosadam a duchownym knjazam pomhał, prawje a na strowe wašnje zrozumić ewangelsku spowědž. Wulkemu a Malemu katechizmej je wotstawk wo spowědž přidaty. Štož jón čita, dopóznaje, zo Luther spowědž njechwali, dokelž je wona někajki zbytk doreformatorkiskeho časa. Luther ju nima za někajku pódłansku naležnosć, ale za centralnu.

Komu mam chodžić?

To je najskerje za wšitkich, kiž ze spowědanjom chutnje mjenja, najčeše prašenje. Katólskeho měšnika jeho cyrkej dolho a dokładnje na zastojnstwo spowědnika přihotuje. Móžemy to tež wo ewangelskich duchownych prajić? Njebywaju woni zwjetša jenož jednostronsce kubłani na pře-

b) My mamy na to hladać, zo namrěwstwo njezhubimy. Hdyž so jenož z druhimi wěcami zaběramy, smy wotročcy a wot namrěwstwa we wěćnosći wuzamknjeni. Před tym pak zwarnuj nas Bóh, naš Knjez! La.

Wo spowědž

darjow, na wučerjow, tola jara rědko na dušowpastyrjow a spowědnikow? „Ja sym so skónčnje rozsudžil, hič k swojemu fararjej, zo bych so pola njeho spowědał. Njedyrbju pak so bojeć, zo budže to za njeho fatalna wěc? Snano njebudže wědžec, što ma zo mnu započec? Sym sej ja wěsty, zo móžu njemyleny z nim rěčec, zo změj? wón chwile a zo njebudže trjebać wosrjedz spowědže na časnik hladać, dokelž ma hišće druge džělo wobstarać? Wěm ja dokładnje, zo wón nikomu, ale tež nikomu, tež nic swojej žonje, ničo wo mojej spowědži njepraji; sym sej ja wěsty, zo přichodnu nježdělu na klětce ničo z mojeje spowědže (tež, hdyž wón moje mjeno njemjenuje!) njespomni?“ Takle so prašec.

Zawěšće budže twój wosadny farar přeni, na kotrehož sej pomysliš, hdyž spowědnika pytaš. Wón je powolany dušowpastyr cytleje wosady. Wón budže přeni, kiž změjze za tebe chwile. Wón džěn je na swojej ordinaciji tež slubił, zo budže potajnstwo spowědže chować. Hdyž wón nam bratrowsce pomha, je wón sam grat toho, kotryž je naš wšitkich bratr, Jezom Chrysta. Spowědnikowa služba je Chrystusowa služba. A hdyž čí wón praji: „Tebi su twoje hrěchi wodate“, tak čí to Chrystus sam praji.

Móže pak tež być, zo njechamy k wosadnemu fararjej hič, ale k druhemu. My jako ewangelscy směmy tež hič k druhemu pobožnemu a mudremu sobubratrej, abo hdyž sym mlódsi, da du k mlódsemu čłowjekej, abo hdyž sym žona, póndu k drugej, zralej, nazhonitej žonje. Dyrbimy wědžec, zo chce nam Chrystus přez nich wšitkich pomhać. Komuž dže zawěrnje wo Boha a wo wodaće hrěchow, tón sej tež hlówu njetama, komu by šol. Ale tež za tajku spowědž plaći potajnstwo spowědže; to plaći za spowědnika kaž tež za spowědného. Štož praju w spowědži, praju poprawom Bohu. Nichtó nima prawo, to, štož so mjez Bohom a čłowjekom stawa, druhim donošować. Tuž sej najprjedy prawje přemyslu, hač póndu k fararjej abo k lajkej.

Kak mam to činić?

Trjebaš hišće někajke prikaznje? Dži tola najprjedy jónu k dušowpastyrjej! Woprašej so jeho, hdy ma za tebe chwile. Wón změjze zawěšće někajku stwičku na farje, hđež budžetaj so wój móc njemylenaj rozmołwjeć. Snano čí farar wěc wolóži, hdyž z tobu najprjedy psalm abo

pačer wuspěwa. Hdyž potom porjadu k njemu chodžiš, pónđzetaj zawěsće hnydom do cyrkwy před woltar abo do kapalnje a změjetaj hižom swój kruty porjad. Hlowny, najwjetši hrěch, kiž će wosebje počězuje, dyr-
bjał hnydom mjenować, tak zo potom wěš: Něk je wón wotbyty, wote mnje. Wzaty, něk je wón na Chrystusowym křížu wumřel! Njerěć do koła wo-
kolo, ale budź sprawny!

Tola: — So spowědać bjez toho, zo chceš znowa započěć, so polěpšić, to je jara tunje spowědanje. Chrystus praji tola k mandželstwołamarce: „Dzi a nje hrěš w jace!“ Štóż so w spowědži dospołnje njewuznaje, tón lhaje. Nichtó sej njesmě a nje-
může wodaće hrěchow wulišćić, jenož

zo njeby trjebał swojeho bratra wo-
wodaće prosyć. Njespytuj so tež wu-
sprawnić, wuznawajo winu druhich. To ci ničo njepomha. Tu plaći jenož:

„Ja sym hrěšil.“ Njehowaj so tež za tajkimi słowami kaž: „Ach, haj wšak, my smy tola wšitcy hrěšnicy.“ Z tajkim prajenjom chce so čłowjek jenož před Bohom chwać; tola Bóh hlada tež do potajneho!

Spowědź ma zaměr, zo by hrěšnik so polěpšil, zo by znowa započal, zo by so starych hrěchow wotrjekl. Je-
nož potom smě na to čakać, zo jemu tež Bóh woda!

(Tutón nastawk ma za zakład sło-
wa superintendenta Schönherra na
Ewangelskim cyrkwiskim dnju
1956 w Frankfurće n. M.)

Budź štož sy

Předstaj sebi, zo přińdžeš do Ameri-
ki a tam nadeńdžeš čisteho Ameri-
čana z němskim mjenom Schmidt,
potajkim nic do jendźelskeje rěče
přeložene Smith. Ze spodziwanjom so
jeho prašeš, kak to přińdže. A wón
ze wšej wěstosću wotmołwi: „Ja sym
Němc.“

„Wy pak tola němsce njerěčiće?“

„Čornuch wostanje čornuch, byr-
njež dawno wjace afrikansku rěč
swójich wotcow njerěči. Tak sym ja
Němc, hdyž tež němsku rěč wjace
njerěču.“

„Maće zwiski z Němcami tu
w Americe?“

„Ně, mam wažniše džěło, hač tam
swój čas škamdzjeć.“

„Potom drje lubujeće swój němski
wotcny kraj?“

„Što mje němski kraj za dalokim
oceanom stara? Ja sym tu w Ameri-
ce žiwy, mam tu swój wšědný chlěb.
Tu za swoju swojbu džělam. Jow
mam swój statok, a to mi dosaha.
Hišće ženje njejsym w Ewropje po-
był, a mi so tež po njej njestyska.“

Serbska superintendentura prosy
wutrobnje, zo njebychu so žane po-
božne serbske knihi zničile. Poskićće
je Serbskej kniharni w Budyšinje na
Pchalekowej hasy, kotraž je snadź
wotkupi — wosebje stare wudaće
serbskeje Biblije, abo dajće je Serb-
skej superintendenturje přez wosad-
neho fararja.

„Potom maće tola němski lud lu-
bo?“

A tu je, kaž bě jeno na tole pra-
šenje čakał, zo by z cyłym wotma-
chom rozbuchnył.

„Njewěm, čehodla dyrbjał němski
lud lubo měć. Dokelž je wón najlěp-
še koncentraciske lěhwa twarił? Do-
kelž je wón miliony njewinowatych
ludźi do smjerće zehnał? Abo snadź,
dokelž je němski lud zawinował po-
slednjej, hrózbnej swětowej wójnje?
Ja tutón lud njemóžu lubo měć.“

Ty snadź na to spytaš někotre mje-
na jakotać, kaž Goethe, Schiller, Lu-
ther, Bach, Beethoven, Leibniz, Kant,
ale tamny kiwa z ruku, dokelž so je-
mu wostudźi, tele mjena docyła sly-
šeć. Wón je njeznaje, a tuž jemu tež
wažne njejsu.

„Něk prajće mi, čehodla maće so za
Němca?“

„Mój nan je mi prajił: Ty sy syn
němskeho nana, tuž sy Němc a wo-
staň přeco, štož sy. Tole za mnje
plaći. Ja njejsym čłowjek, kiž by so
džensa tak a jutře hinak wjerčał. Ja
sym Němc a to tež wostanu.“

Ty so dźeržeć njemóžeš a jemu
wotmołwiš: „Luby přecelo, hižom
dawno žadyn Němc wjace njejsće.“

Njeje z někotrymkuli křesćanom
runje tak? Wón měni, zo je hišće po

In memoriam farar Jurij Malink-Łazowski

23. septembra před 20 lětami zemřé
we wuhanstwyje něhdyši farar Ła-
zowskeje wosady, Jurij Malink. Jako
młody vikar bu 1920 za fararja we
Łazu woleny. Ze wšej swěru a z pil-
nej džěławosću je tam Serbam a
Němcam služił. Zo je so našemu naj-
sławnišemu basnikkej Handrijej Zejler-
rjej we Łazu pomnik postajił, je mjez
druhimi tež Malinkowa wulka za-
služba. Měrne dušepastyrskje skutko-
wanje so přewobroći do zmužiteho
a suroweho wojowanja, hdyž 1933
němscy fašisća móc a wjednistwo
w Němskej na so torhnychu. Čista
wučba cyrkwe kaž tež duše wosad-
nych běchu wohrožene. „Z Luther-
owych časow sem naša cyrkej w taj-
kim wojowanju wjace stejala njeje
kaž w našich dnjach“, wón praješe.
A dokelž za politiski wosud němske-
ho naroda katastrofu so bližić widže-
še, widžeše Malink nadawk cyrkwe
jako swědk wěrnosće w tym, zo ma
wona po příkladže profetow lud wot-
trašawać.

To je farar Malink potom tež činił
njedziwajo na swoju wosobu ani
swojbu. Tuž dolho njetraješe a wón
bu 1935 k přenjemju razej z domizny
wupokazany. Po 8 měsacach jemu po-
licija dowoli, so do Łaza wrócić.
Krótkej dvě léci bě jemu potom
hišće spožcane, zaso w domiznje wo-
sadže služić. W spočatku léta 1938 bu
zajaty, za krótki čas zaso pušćený, ale
bohužel znowa z Šleskeje wupokaza-
ny. Po krótkim skutkowanju w Gu-
binje bu za fararja němskeje wosady
Wulki Rěc w Braniborskej powoľany.
Tam nadobo schori na zahor kutnicy.
Jeho choreje wutroby dla njebě ope-
racija móžno. Bóh Knjez wotwoła

wašnju swojich přjedownikow kře-
sćan, a tola je poněčim jedne po dru-
him wotpoľožil. Wón wjace rěč wěry
w swjatym pismje, w spěwarskich, w
předowanjach njerozumi. Wón nje-
wopytuje zhromadźizny Chrystusowe
je wosady. Jemu so njestyska po nje-
bjesach. Te su jemu předaloko a pře-
njewěste. Wón ma tu swoje nadawki
a swoje zemske zbože a wjace nje-
trjeba. A Boži lud lubo měć, čehodla
drje?

A na ničem a we ničem njespóznaješ
jeho wěru. Tak někotryžkuli hišće
njeje pytný, zo dawno hižom njeje
wjace křesćan.

Budź, štož sy a ty budžeš widžeć,
zo nowe žiwjenje do tebe začehnje,
nowa wjesolosc. Ty budžeš wědžeć,
hdže słušeš a budžeš sej swójeho puca
znowa wěsty. Přez křćenca słušeš do
zhromadźizny Božeho luda, do tutech
hrěšnikow. Bohužel su tež křesćenjo
hrěšnicy, ale jim je jich hrěchow žel.
Mjez sobu so woni napominaju k do-
bremu. Božemu ludej plaći Chrystu-
sowe slubjenje: Štóż ke mni přińdže,
teho nochcu ja won wustorčić. Wón
nas woła a přeprašuje: Pójeće sem
wšitcy, kiž sće sprócni a wobčezeni;
ja chcu was wokřewić.

Sy-li křesćan, potom slyšiš hlós
swjeho Zbožnika, kotrehož lubuješ a
kotrehož rady posluchaš.

Ty sy křesćan — a budź to tež ze
wšej radosću. W.

swojeho swěrneho služomnika 23. pón-
znenca 1942 49 lět stareho z bédže-
nja a wojowanja tuteho žiwjenja do
swojeho wěneho měra. Nic jenož
jeho Łazowska wosada, tež cyła šle-
ska cyrkej a wjednistwo tak mje-
nowaneje Wuznawarskeje Cyrkwe ža-
rowachu wo zemřětoho.

Před 7 lětami bu jeho čělo do Łaza
přewjzeno a nětko wotpočuje nje-
daloko H. Zejlerjoweho rowa a při
Božim domje, w kotrymž je z wulkim
žohnowanjom Bože slowo swěru a
bjeze stracha před čłowjekami a móc-
nymi tuteje zemje předował. — Tak
praji naš Knjez Chrystus: „Koždeho,
kiž so ke mni wuznaje před čłowje-
kami, tež ja wuznaju před swójim
Wotcom, kotryž je w njebjesach.“

Paler-Husćanski

Cyrkej a měř

So z Bohom zjednać a so z bratrom
zjednać, z Bohom měř měć a z bra-
tra lubować — a tu je tež „njepřećeł“
bratr! —, to słuša hromadže! Cyrkej
njemóže něšto připowědać a na tamne
zabyć, abo wona přestanje być ewan-
gelska cyrkej, cyrkej ewangelija. —
Ewangelska cyrkej potajkim njemóže
sama wot so rozsudzić, hač chce so wo
měř mjez čłowjekami starać abo nje-
starać; prašenje měra njeje za nju
žana zajimawa zaběra, kotruž móže
pěstować abo kotrežež so móže wosta-
jić. Tu dže wo čěrpjenje čłowjekow,
přez kotrež nas Bóh do služby a k po-
slušnosći woła. Štóż na tele woľanje
njejslucha, štóż je njehca slyšeć, tón
zapřewa Chrystusa.

M. Niemöller

Po krótkich pučach do dalekeho kraja

Hdyž we Drježdžanach swój wisum w ruce dźeržach, zdaše so mi daloki swět Čěskosłowakskeje być wotewrjeny.

Swojeho přečela wopytać krótko za mjezami a potom přez Prahu do Šumawy a překi přez cyły kraj do Wysokich Tatrow a přez Beskidy do Krkonošow, po Husowych stopach a po městach reformacije chcych pučować, ale hišće njewěždžach, zo njemějach w rukomaj wisum do wulkeho swěta, ale do małego. Běch zwjazany na wusku domiznu swojeho lubeho přečela, Snano nětko, lubi čitarjo, wobžarujeće, zo Wam lětsa tak zajimawu reportažu njemóžu podač, kaž loni wo jězbje k Čornemu morju. Ale wočakajće jenož, snano so Wam tutón mały swět tež tak lubi, kaž mi.

Z lutym smilenjom z Wašej wěpnosću chcu Wam tola najprjedy něšto powědač wo Praze a Terezínje, wo Ještědže a Libercu.

Litoměřice

Do Prahi, do „Złoteje Prahi“, však mje přeco zaso z cylej mocu čehnje. Zo tam tón kroc njebudu swojeho lubeho přečela widjeć, moje wjeselo wo wjele tuži. Rano zahe pola swojeho přečela wotjěždžechmy přez Brandis nad Lobjom a zaso wuhladachmy z horow pod nami „stowěžatu“ Prahu. Tamle Hradčany hordoznje na Małej Stronje, tamle Tinska cyrkej, tamle cyrkej swjateho Mikulaša, tamle Prašna Brana, tamle wěže nad woběmaj bokomaj Karloweho mosta, tamle na horje Žižka, tón jenowočny rjek husitskich wójnow, kak wón hordže na swojim sylnym konju jěcha. Haj, my Prahu hižom trochu znajemy a so wjeselimy zaso po jejnych sławnych a rjanych hasach móc chodzić a při tym začuwać něšto wo wulkosći tragiskich čěskich stawiznow, kotrež su bolostnje zwjazane z porážkami husitskeho, taboritskeho a reformaciskeho hibanja. Tamle je dom Budoweca z Budowa, kotryž běše najmarkantniša postawa mjez tamnymi 27 wotprawjenymi. „Mój Božo, ja so či džakuju, zo njetrjebam wšitko to horjo wjace widjeć, kotrež na mój luby čěski lud hišće přindže.“ Tak podobnje běše wón do swojeje smjerće z profetskim wokom so wuprajil.

Wězo zastupimy zaso do Betlehemskeje kapale, kotruž su po poslednjeje wójnje po starym wašnju znowa natarili, jako wopominanske městno wulkeho započatka, kotryž pak potom njeje dozraćić móhl. Jow je Hus ludej přédował z horliwosću a lubosću a za to je dyrbjał na šćěpowcu wumrěć.

Luby přečel Serbow, něhdy prof. Praskeje uniwersity za serbsku rěč, nam pokazowaše muzej českosłowatskeje cyrkwyje. Škoda, zo njeběchmy wjace časa za njón zaplanowali. Tam je widjeć majestetski list kejšora Rudolfa II, z lěta 1609, kotryž da skónčnje ewangelskim w Čechach poľnu swobodu. Kak běše tónle list přinjesl wodychnjenje za pobožnych ewangelskich křesćanow. Tri štwórciny, jelizo nic džewjeć džesaćinow cyleho luda so tehdom wuznawaše k ewangelskej wěryje. Radostne lěta rozkčěwanja duchowneho žiwjenja po wšěch Čechach zmóžni tutón majestetski list, ale běda: Tutón list je překi wot horka hač dele přešmórnjeny. Tute jedne šmórnjenje dobywarja bitwy na Bělej horje 1620 skónči wšo wjesole rozkčěwanje, a smjertne mrozy přescěhowanja zničichu duchowne žiwjenje. Tak zo je to džensa hišće začuwać. Kajke zrudne scěhwki móže jedne slowo, jedne šmórnjenje, jedyn zlamany slub měc w stawiznach ludow abo tež w małym žiwjenju jednotliwego čłowjeka.

Luba přečelka Serbow nas popołdnu wodžeše přez Prahu, horje na Hradčany. W krasnej cyrkwi swj. Wita fotografowach pisane wokna z wulkim wjeselom. Tele wokna su daloko a šěroko znate, jako wosebje drohotne. A hdyž běch dosć wobrazow scěnil, dyrbjach so dohladač, zo njemějach film w aparace. Haj, to su tajke mjerzančka wosrjedz rjanych nazhonjenjow pučowanja.

W Praze směždžach so zeznač z Metropolitom prawoslawneje cyrkwyje w Čěskosłowakskeje a z dekanom Husoweje fakulty. Ja so nadžijam, zo změje tele zetkanje hišće dalši wuznam za nas. Za mnje běše to rjane wobohatšenje.

W Terezínje

Tu je luta zrudoba a same žarowanje. Za 35 000 je tam wulke pohřebnišćo přihotowane, jich popjel tam ani njeje. Štó wě, hdže su jón němscy hitlerscy přiwisowarjo rozsypali. Ni-

Před starym hrodem

mo tuteho pola pomnikow a čerwjonych růžow z stysknej wutrobu do Terezínskeje twjerdzizny džemy. Jow su potajkim tysacy plakali, hlodu mrěli, krawili z ranow, kotrež je jim nječłowska surowosć nabiła. Nad wrotami cyniski napis „Arbeit macht frei“, a za wrotami rumnosće, hdžež běchu wbozy zajeci po čmě a w zymje hromadže zehnači. Plakač dyrbimy, zo su čłowjekojo 20. lětstotka, kotriž chcedža tola być moderni, rozumni a wědomostnje wukubłani, byli zwólniwi, na prikaz skazneho čłowjeka, tajke njeskutki dokonjeć. Štóž je hordy na tehdomniši čas, tón njech dońdže do Terezína, tam jemu tajka hordosć ruče zańdže.

Ruiny na horach

Njeh je dosć tuteho nječłowskeho, štož čłowjekojo činjachu po prikazni čłowjekow. Nam su wrota Terezína wotewrjene. My njejsmy tam trjebali wumrěć, smy směli zaso won do rjaneje přirody, a móžachmy dale pučować po krasnej krajnje poľnócných Čech. Na Ronowje smy pobyli a zhladowachmy daloko přez kraj. Na Bezdězu widžachmy poměrnje derje zdžeržane ruiny něhdy wěsće krasneho hrodu. Kajke bohate a rjane žiwjenje su tute murje tehdom widžale — ale bjez nuzy tež tamni ludžo njeběchu. (Přichodnje dale)

Rozpadanki hrodu

Nanowa wutroba

Basnik Pětr Rosegger ze Styrskéje w Awstriskej powěda ze swójeho džěcatstwa, zo bě jeho nan jara kruty muž a zo su to džěci jeho chětro bojale. Jónu bě Pětr něšto rozbił a nětk so před nanom chowaše. Boješe so chłostanja a zalěze sej w poslednjeje nuzy do wulkeho časnika, kažkež wone něhdy běchu. W tutej chowanec slyšeše, kak da nan za hólcom pytać. Tola ničto njeje maleho Pětrka namakać mohł. Hólce bě so po wšem zdaću zhubił. Je so jemu snadź něšto stalo? Je wón čeknył a něhdźe do skały padnył? A jako Pětrk přeje klučikowu džěrku hladaše, što nan čini, widžeše, zo hórko wo swójeho hólca plaka. Tuž Pětrk ze swójeho schowa wulěze. Wot nětki wědžeše: Nan ma mje lubo. Běše pohladnył do nanoweje wutroby.

Njezabudź na slubjenje

W ilustrowanym časopisu sym mjez žortami čitał, zo je so na hosćinje něchtó zasněbnyl. Při tym so jemu kóscička do šije zaštapi. Njeby-li ruče z awtom k lěkarkej dojeł, by so zawěšće zadusyl. Nětko pak móžeše so po malkej operaciji zaso k tamnym wróci a z nimi dale swjećić. Po někotrych nježelach zetka wón lěkarja na husy a so jeho praše: „Štoha sym Wam winojty, knjez doktoro?“ A lěkar wotmołwi: „Jelizo mi džesaty džěl wot toho daće, štož byšće mi tehdom, hdyž sće ke mni přišoł, dobrowólnje dal, da chcu spokojom być.“ — Njeńdže so nam křesćanam tež tak? Prjedy hač so nam pomha, smy zwólniwi, wšitko woprować, hdy by nam Knjez jenož pomhał. A po tym? Što njeje so w tutym nastupanju w poslednjeje wójnje wšitko slubiło! A kak steji džensa z tajkimi slubjenjemi? Luďžo su zwjetša zabyli, što su sej tehdom předewzali! Jenož tak je tola móžno, zo so džensa zaso wo noweje wójnje reči! Nam je někak njelube, hdyž nas něchtó na naše slubjenja dopomina abo hdyž rěka, zo mamy swój džak wopokazać. W Bibliji wšak podarmo njesteji: „Chwal Knjeza, moja duša, a njezapomni, što je či wón dobreho sćinił!“

Mordar džěsća

Oficěr „Wójska spomoženja“ (Heilsarmee), Charles Péan, powěda wo mlodym muži, kotryž bu wuhnaty do francoskeje kolonije za złoštnikow Cayenne, dokelž bě džěčo skóncowal. Péan a jeho sobudźelačerjo so wosebje wo tohole mlodeho chłostanca starachu, tola wón wosta pochmurjeny a njechaše ničo wo Boze slyšeć. Kapitan wójska a jeho žena podawašaj mlodymu złoštnikej džělo, a wón rady k nimaj chodžeše. Jónu pak, hdyž dyrbješe kapitanowa žena nuznje woteńć, zawoła mlodeho muža a da jemu po krótkim přemyslowanju jeje male džěcatko, zo by je pěstonił. Jako wona wróće přinđže, namaka złoštnika rozplakaneho před kolebku sedžo. Zo bě jemu žena swoje džěcatko dowěrila, byrnjež bě wón hižom jedne džěčo skóncowal, to přewiny jeho njeowěru napřećiwu křesćanam. Z njeho bu tak nowy čłowjek.

„Wójsko spomoženja“, němsce „Heilsarmee“, njeje žane wójsko kaž družice, ale křesćanske zjednoćenstwo,

kotrež so stara wo hubjenych a chudych, wo tajkich, kiž su w hospodarскеj a dušinej nuzy. Po přenjeje swědowskej wójnje je „Wójsko spomoženja“ tež wjele w Němskej pomhało. Založil je zjednoćenstwo Jendželčan Booth. Wone je po wojsku z uniformami a službnymi rjadami wuhotowane a słuša sobu do Swětoweje rady cyrkujow.

Kurwjerch Bjedrich Mudry

Jako bě kejžor Maximilian wumrěł, so wšelacy knježa chutnje přecowachu, sakskeho kurwjercha Bjedricha Mudreho dać za němskeho kejžora wuzwolić. Wón běše sprawny muž a lubowaše měř. Tohodla sej jeho česćachu tež za mjezami sakskeho kurwjerchowstwa. Jeho lubosć k sprawnosći bě tež přičina, zo je so škitajo před mnicha Luthera stajil. Kurwjerch chcyše, zo by so naležnosć z Lutherom jasnje přepytowała a zo bychu njestronscy sudnicy wo wšem rozsudžili. Tak bu Bjedrich Mudry škitar nastawaceje reformacije. Bjez njeho by z Lutherom po čłowjeskim sudženju čisće hinak wušło. Při tym pak wosta kurwjerch Bjedrich zwonkownje swojej katólskej cyrkwi swěrny a hakle na smjertnym ložu w léce 1525 wuzna so. swjećo Bože wotkazanje po ewangelskim wašnju, k reformaciji.

Boži měř

Ludy w ranju, w orientce, maju rjany postrow: Arabscy praja „Salem aleikum“ a Hebrejscy „Šalom alejchem“. To rěka: Měř budź z wami! Móžemy swojemu blišemu lěpšeho přec? — Bohužel pak budže tež tónle postrow husto jenož prózdne slowo, bjez přemyslowanja wuprajene. Pola nas je to tež tak. „Pomhaj Boh“ a „Budž chwaleny Jezus Chryst“, prajimy to přeco z nutrnosću a lubosću?

Měř budź z wami! Tónle postrow je nam křesćanam wosebje luby. Namakamy jón w swj. Pismje. Knjez Jezus je takle strowil! Pola njeho pak to njebě jenož prózdne slowo, ně, wón je z tym woprawdže měř přinjesł. Jeho postrow je dar. Tajki dar ma wšitkim čłowjekam slyšeć. Tohodla podachu so Chrystusowi wučobnicy do swěta. Woni njechachu wosady w druhich městach a krajach jenož postrowić, ale chcychu jim podać měř. Boži měř. Wšudžom, hdžež přinđžechu, předowachu wo Božim měrje. Husto buchu wotpokazani, luďžo njechachu ničo wo Božim slowje slyšeć. Tuž njeđosta so jim Boži měř, a woni běchu dale žiwi w njeměrje a njepokoju. Njeběchu Božeje hnady hódni. — Štoha je poprawom hódny, zo jemu Boži měř přejemy? To su tola či, kiž chcedza Bože stowo zeznać, kiž so žedza za Bohom a jeho wěrnosću. Znajemy tajke přikłady z Biblije: cłownik Cacheus, stotnik Kornelius a Lydia z města Tyatira. Porěc tola raz ze swojim susodom, kiž Boži měř njeznaje! Snano móžeš jeho runje džensa dobyć za Bože stowo. Praj jemu, što to je, Boži měř. Budź z pósłom Božeho měra!

Chrysostomos-Złotohort

Jan Chrysostomos (Złotohort), najwjetši předar w křesćanskim starowěku, bě přeco znowa wutroby swo-

jich poslucharjow zbudził z prašenjom: Čehodla da chceće wumrěć? Chrysostomos pochadžeše z wosebneho roda a běše wuběrný rěčnik. Bórže so dospólnje křesćanstwu wěnowaše. Wěsty čas běše z mnichom a bydleše samotny w horach, potom su jeho za předarja do Antiochije powołali. Chrysostomos so wopokaza jako swěrny pastyr swojeje wosady. Z lesću su jeho wotwjedli do Konstantinopola, zo bychu jeho tam na arcybiskopa wuswjećili. Wón sam njerodžeše wo tak čestne zastojnstwo. Z jasnym a krutym slowom wojowaše tam přećiwu wulkoměšćanskeje njepočiwosći. Skónčnje bu wuhnaty a wumrě w léce 407 we wuhnanstweje daloko při Čornym morju. W prawoslawnej cyrkwi Jana Chrysostomosa jako swjateho česća. (Chrysostomos je grekske slowo, rěka zloty ert.)

„Njerozum“

W léce 1731 přiwdedže sej Zinzen dorf čorneho služobnika Antona z Kopenhagena sobu. Anton wědžeše powědać, kak jeho bratra na kupje swj. Tomaša we Wječornej Indiskej čerpja a kak wěrneho Boha pytaju. Dwa bratra z Bratrowskeje jednoty běštaj zwólniwa, zo podać na tule kupu. Ničto pak tak prawje njewědžeše, hdže wona je a kak tam přinđžeš. 21. awgusta 1732 podaštaj so hornčer Dober a česla Ničman na puć, bjez wosebiteho wuhotowanja a zežiwjenja. 6 tolerjow měještaj w kapsy. W Kopenhagenje so wysnosće spjecuja, jimaj dać dowolnosć na jězbu. Měnjachu, zo je to „njerozum“. Dober a Ničman pak so njeđaštaj zamylili a 31. decembra 1732 dojeđžeštaj na kupu swj. Tomaša. Wulke čezje měještaj tam přewinyc. Tola skónčnje nastatam mała wosada. Dwa, hornčer a česla, njeběštaj „rozumnaj“, ale poslušnaj, a jeju skutk bu započatk šěrokeho skutkowanja Bratrowskeje jednoty.

„Ew.“ a ewangelscy

Mlody muž měješe naprašnik wupisać, potajkim zaso raz tajke lopjeno z lutymi prašenjemi. Kóždu rubriku dyrbješe wupjelnić: mjeno, ródny džěń, powołanje; ničo njesmědžeše falować. To bě jemu čezke, tele pisanje. Wón radšo z rukomaj džělaše, hač zo by hłowu trochu napinal. Jeho žena pak jemu pomhaše. „A nětko wěru“, wón čitaše, „što mam jow napisać?“ „Nó, ewangelscy my smy“, praji žena. Wón so praša: „Smy my to woprawdže? Ja mam to wšitko podpisać.“ — Haj, wězo, pisaj nož: ew. To dosaha.“ Nadobo so mlody muž zasmja: „Ew., to maš ty prawje; ew., to smy my zawěrnje, to je runje moličiki započatk słowa. To my smy, ale nic wjace! — Ewangelscy, štoha to poprawom rěka?“ Wón pyta we słowniku a čita: „Ewangelsce — po Jezusowej wučbje.“ — Wón zaso pjero do ruki wozmjé a praji: „Ewangelscy smy, derje, ja to napisam, ale wot nětki ma so to pola nas přeměnić!“

Nakład Domowina. — Wuchadza z licencu č. 733 nowinarskeho zarjada pola předsydy ministrskeje rady NDR jónkróć za mjesac. — Rjaduje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. — Hłowny zamowity redaktor: superintendent Gerhard Wirth - Njeswačidski. — Čisć: III-4-9, Nowa Doba, čisćernja Domowiny w Budysinie.